U R

WELCOME TO

BABY BULLET DIGI WORLD

SOLVED

PRACTICE PAPER-5

PRACTICE PAPER -5

SR.SANSKRIT

Time: 3 hrs Max. Marks: 100

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं लिखत । $1 \times 8 = 8$

अ) दुर्बलस्य बलं राजा, बालानां रोदनं बलम् ।
बलं मूर्खस्य मौनित्वं, चोराणाम् अनृतम् बलम् ।।

आ) यद्यदाचरतिश्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ।।

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) अम्बरीषस्य भक्त्या दुर्वासाः सुदर्शनचक्रात् कथं त्रातः ?

आ) छात्रावस्थायां विवेकानन्देन विहितानि कार्याणि लिखत ।

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) चम्पूरामायणोक्तां विश्वामित्रगाथां विवृणुत ।

आ) ''गद्यनैषधम्'' इति पाठ्यभागस्य सारांशं लिखत ।

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) शकुन्तला आश्रमात् क्व याति ?

आ) कः पापशङ्की ?

इ) रघुमहाराजः किं यागं कृतवान् ?

ई) महाभागः कौत्सः कीदृशः ?

उ) निः स्पृहस्य तृणं किम् ?

ऊ) इन्द्रः पथिकाय किं ददाति ?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । $2 \times 3 = 6$

अ) साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।

आ) शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः ।

इ) गभस्तिमान् नैव सहिष्णुभावः ।

ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

BABY BULLET-Q AP

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । **2 × 3 = 6**

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

आ) न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।

इ) परबलमविज्ञायैव स्वबलश्लाघी ।

ई) मित्रजिदप्यमित्रजित् ।

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । **3x2=6**

अ) दुर्वासाः कुत्र निममज्ज?

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

इ) किमर्थं सतां विभूतयः ?

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

उ) वसन्तर्तौ मञ्जुरागं कः कूजति ?

ऊ) कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः कथं बभौ ?

VIII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । **3 × 2 = 6**

अ) शतानन्दस्य मातापितरौ कौ ?

आ) चिन्तातुराणां किं नास्ति ?

इ) ''लक्ष्मीचाञ्चल्यम्'' इति पाठ्यांशः कस्मात् सङ्गृहीतः ?

ई) बाणभट्टः कस्य आस्थाने आसीत् ?

उ) भारतसङ्ग्रहः केन विरचितः ?

ऊ) नलः केषां विभूतिः ?

IX. एकेन पदेन समाधेयः । **5 × 1 = 5**

अ) अम्बरीषः कुत्र हरिम् अर्चयत् ?

आ) नृपस्य मन्युव्यवसायदीपनीः गिरः का उदाजहार ?

इ) कः सर्वत्र पूज्यते ?

ई) सान्द्रघनावृतः ऋतुः कः?

उ) नरेन्द्रः विद्यालयस्य कः बभूव ?

BABY BULLET-Q AP

X. एकेन पदेन समाधेयः । **5 × 1 = 5**

अ) शुनश्शेपः कस्य पुत्रः ?

आ) पक्षिराजस्य नाम किम् ?

इ) तारापीडराजस्य प्रथिताभिधानः अमात्यवृषभः कः ?

ई) वृथाप्रतिज्ञाकरणं कस्य देषः ?

उ) नलः कीदृशं कोशं प्रणिनाय ?

XI. अधोनिर्दिष्ट कथां पाठित्या प्रश्नानां समाधानानि दत्त। **5 × 1 = 5**

पुरातनकाले गङ्गातीरे कश्चन आश्रमः आसीत्। तत्रयाज्ञवल्कयनामा महर्षिः वसति स्म । सः कदाचित् श्येनस्य मुखात् पतिताम् एकां मूषिकां दृष्टवान्। सः महर्षिः तां मूषिकाम् आश्रमं नीतवान्। तत्र सः मन्त्रेबलेन तां मूषिकां कन्यां कृतवान्। सः तां कन्यां स्वपुत्रीम् इव पालितवान्। कालान्तरे सा कन्या विवाहयोग्या अभवत्। याज्ञवल्कयः सूर्येण सह तस्याः विवाहं कारयितुम् इष्टवान्। अतः सः पुत्रीं पृष्टवान् ''भवती सूर्यं परिणेष्यति किम्?'' इति।

तदा सा उक्तवती अहं सूर्यस्य तापं सोढुं न शक्नोमि । अतः इतोऽपि उत्तमम् अन्यं वरं भवान् सुचयतु'' इति। ऋषिः सूर्यम् एव पृष्टवान् ''भगवान् भवतः अपेक्षया उत्तमः कः?'' इति।

सूर्यः उक्तवान् ''मेघः माम् आच्छाद्य तिष्ठति। सः मम अपेक्षया बलवान् अस्ति।

अतः सः एवं उत्तमः अस्ति'' इति।

ऋषिः मेघम् आहूतवान् । पुत्रीं पृष्टवान् - ''भवती एतं परिणेष्यति किम् ?'' इति।

'' एतस्य वर्णः कृष्णः। अतः एषः मास्तु। इतोऽपि उत्तमं वरं सूचयतु भवान्'' इति सा उक्तवती।

ऋषिः मेघं ''भवतः अपेक्षया बलवान् कः '' इति पृष्टवान् । मेघः उक्तवान् ''वायुः''।

ऋषिः वायुम् आहूतवान्। परन्तु पुत्री वायुम् अपि न अङ्गीकृतवती। ''इतोऽपि बलवान् कः अस्ति? '' इति पृष्टवती।

''अहं पर्वतं कम्पयितुं न शक्नोमि । अतः पर्वतः एव बलवान् '' इति वायुः कथितवान्। अनन्तरम् ऋषिः पर्वतसमीपं गतवान्। परन्तु पर्वतः उक्तवान् ''यद्यपि अहं बलवान्, तथापि मूषकः मम शरीरे बिलं करोति, अतः मूषकः एव मम अपेक्षया बलवान् '' इति।

ऋषिः मूषकम् आहूय पुत्रीं पृष्टवान् ''भवती एतं परिणेष्यति किम् ? '' इति।

सा सन्तोषेण अङगीकृतवती। अतः ऋषिः तां कन्यां मूषिकां कृत्वा मूषकेण सह तस्याः विवाहं कारितवान्।

BABY BULLET-Q AP

प्रश्ना:

अ) महर्षिः श्येनस्य मुखात् पतितां कां दृष्टवान्?

आ) महर्षिः मन्त्रेबलेन किं कृतवान्?

इ) याज्ञवल्क्यः कन्यां कथं पालितवान्?

ई) याज्ञवल्क्यः केन सह तस्याः विवाहं कारयितुम् इष्टवान्?

उ) ऋषिः तां कन्यां मूषिकां कृत्वा केन सह तस्याः विवाहं कारितवान्?

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। $3 \times 2 = 6$

अ) मनस् + चलति आ) रामस्+ टीकते इ) षट् + आननः

ई) वाक् + मयम् उ) सः + अपि ऊ) पितुः + इच्छा

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। $3 \times 2 = 6$

अ) सज्ज्ञनः आ) रामष्षष्टः इ) वागीशः

ई) तन्मात्रम् उ) रामोऽपि ऊ)पितुरिच्छा।

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविशक्तिक रूपाणि लिखत। $2 \times 6 = 12$

अ) मरुत् आ) सरित् इ) महत् ई) एतद्(**स्त्री**)

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) कंसकृष्णौ आ) त्रिलोकी इ) शाकप्रति

ई) विद्यानिपुणः उ) मयूरव्यंसकाः ऊ) दण्डादण्डि

XVI. अधोनिर्दष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

ललिता	क्षीरं	अनमत्
रमेशः	पत्रिकाम्	अपठत्
त्वं	उत्तरं	अपठम्
अहं	पाठं	अलिखत्
कुमारः	देवं	अपिबः

BABY BULLET-Q AP

PRACTICE PAPER-5

ANSWERS

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं लिखत ।

अ. **दुर्बलस्य बलं राजा, बालानां रोदनं बलम् ।**
बलं मूर्खस्य मौनित्वं, चोराणाम् अनृतम् बलम् ॥

कविपरिचयः अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः। अस्य कर्तारः विविधकवयः।

पदविभागः दुर्बलस्य, बलं, राजा, बालानां, रोदनं, बलम् ।
बलं, मूर्खस्य, मौनित्वं, चोराणाम्, अनृतम् बलम् ॥

తెలుగు अन्वयक्रम :-

दुर्बलस्य, राजा, बलं, बालानां, रोदनं, बलम् मूर्खस्य, मौनित्वं, बलं, चोराणाम्, अनृतम्, बलम् ।

प्रतिपदार्थः

दुर्बलस्य	=	బలహీనుడికి
राजा	=	రాజు
बलं	=	బలం,
बालानां	=	చిన్నపిల్లలకి
रोदनं	=	ఏడుపు
बलम्	=	బలం,
मूर्खस्य	=	మూర్ఖుడికి
मौनित्वं	=	మౌనంగా ఉండటం
बलं	=	బలం,
चोराणाम्	=	దొంగలకి
अनृतम्	=	అబద్ధం
बलम्	=	బలం

भावः బలహీనుడికి రాజు బలం, చంటి పిల్లలకి ఏడుపు బలం, మూర్ఖుడికి మౌనం బలం, దొంగలకి అబద్ధం బలం అవుతాయి.

English अन्वयक्रम :-

दुर्बलस्य, राजा, बलं, बालानां, रोदनं, बलम् मूर्खस्य, मौनित्वं, बलं, चोराणाम्, अनृतम्, बलम् ।

प्रतिपदार्थः

दुर्बलस्य	=	For the weak
राजा	=	the King (is)
बलं	=	strength,
बालानां	=	tor children
रोदनं	=	crying (is)
बलम्	=	strength,
मूर्खस्य	=	for a fool
मौनित्वं	=	silence (is)
बलं	=	strength,
चोराणाम्	=	for thieves
अनृतम्	=	lying (is)
बलम्	=	strength

भावः For the weak the king is strength; for children crying is strength; for a fool silence is strength; and for thieves lying is strength.

BABY BULLET-Q AP

आ.यद्यदाचरतिश्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।

स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥

कविपरिचयः- अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः। अस्य कर्तारः विविधकवयः।

पदविभागः- यत्,यत्,आचरति,श्रेष्ठः,तत्,तत्,एव,इतरः,जनः, सः,यत्, प्रमाणं कुरुते, लोकः, तत्, अनुवर्तते

తెలుగు अन्वयक्रमः

श्रेष्ठः,यत्, यत्, आचरति, तत्, तत + एव, इतरः जनः, आचरति, सः,यत्,प्रमाणं कुरुते, लोकः, तत्, अनुवर्तते

प्रतिपदार्थः

श्रेष्ठः	=	ఉత్తముడు
यत्	=	దేనిని
यत्	=	ఏవిధంగా
आचरति	=	ఆచరిస్తాడో
तत्	=	దానిని
तत + एव	=	అదేవిధంగా
इतरः जनः	=	ఇతర ప్రజలు
आचरति	=	ఆచరిస్తారు
सः	=	అతడు
यत्	=	దేనినైతే
प्रमाणं कुरुते	=	ప్రామాణీకంగా చూపుతాడో
लोकः	=	లోకమంతా
तत्	=	దానినే
अनुवर्तते	=	అనుసరిస్తుంది

भावः- ఉత్తములు దేనిని ఆచరిస్తే ఇతరులంతా దానినే ఆచరిస్తారు. ఉత్తములు దేనిని ప్రామాణీకంగా చూపుతాడో లోకమంతా దానినే అనుసరిస్తుంది.

English अन्वयक्रमः

यत्, श्रेष्ठः, आचरति,यत्, तत्, तत + एव, इतरः जनः, आचरति,यत्,प्रमाणं, सः, कुरुते, लोकः, अनुवर्तते,तत्

प्रतिपदार्थः

यत्	=	Whatever
श्रेष्ठ	=	a noble person
आचरति	=	does
यत्	=	whichever thing
तत्	=	the same thing,
तत + एव,	=	in the same manner
इतरः जनः	=	other people
आचरति	=	follow.
यत्	=	Whatever
प्रमाणं	=	standard,
सः	=	he
कुरुते	=	sets
लोकः	=	the whole world
अनुवर्तते	=	follows
तत्	=	the same

भावः- "Whatever a noble person does, others follow. Whatever standard he sets, the whole world follows the same."

अ) अम्बरीषस्य भक्त्या दुर्वासा: सुदर्शनचक्रात् कथं त्रात: ?

स. **परिचय: 'విష్ణుభక్తః అంబరీషః'** అనే పాఠ్యభాగము శ్రీమద్భాగవతంలోని తొమ్మిదవ స్కంధంలోని 4, 5 వ అధ్యాయాల నుంచి స్వీకరించబడినది. దీనిని రచించినది **వేదవ్యాస మహర్షి.**

అంబరీషుని గుణగణాలు: పూర్వము అంబరీషుడనే మహారాజు ఉండేవాడు. అతడు విష్ణువుకు మహా భక్తుడు. సాధువులు, భక్తులయందే అతని మనస్సు ఎల్లప్పుడూ లగ్నమై ఉండేది. ప్రతి పనిని త్రికరణశుద్ధిగా చేసి ఫలితాన్ని కృష్ణార్పణం చేసేవాడు. అందువలన అతనికి ఈ లోకమంతా చిన్న మట్టి ముద్దలాగే కనిపించేది.

विश्वं येनेदं लोष्ठवत् स्मृतम् ।

అంబరీషుని ద్వాదశి వ్రత ఆచరణ: అంబరీషుడు తన భార్యతో కలిసి ఒక సంవత్సరంపాటు ద్వాదశీ వ్రతాన్ని ఆచరించాడు. **अम्बरीषः द्वादशी व्रतं दधार** వ్రతం ముగింపులో అంబరీషుడు యమునా నదిలో స్నానం చేసి, **మధువనంలో** శ్రీ మహావిష్ణువును ఆరాధించాడు. రుచికరమైన భోజనంతో బ్రహ్మణోత్తములను తృప్తిపరచి, వారి అనుమతితో తాను పారణానికి (ఉపవాసం తరువాత చేసే భోజనం) సిద్ధపడ్డాడు.

దుర్వాస మహర్షి ఆగమనం: సరిగ్గా అదే సమయంలో **దుర్వాస మహర్షి అతిథిగా** అక్కడికి విచ్చేస్తాడు. అతిథి మర్యాదలు పొందిన దుర్వాసుడు **కాళిందీ నది**కి స్నానమాచరించడానికి వెళతాడు. ఈ లోపే వ్రత సమయం సమీపించడంతో మీమాంసలో ఉన్న అంబరీషుడు బ్రాహ్మణుల సలహాతో కొంచెం నీటిని స్వీకరిస్తాడు. అదే సమయంలో తిరిగి వచ్చిన దుర్వాసుడు జరిగిన విషయాన్ని గ్రహించి కోపంతో తన తలలో నుండి జడను లాగి దానిని మంత్రించి **ఒక కృత్య (శక్తి)**ను తయారు చేసి అంబరీషుడిపై ప్రయోగిస్తాడు.

సుదర్శన చక్రం రక్షణ: భక్తజనరక్షకుడైన శ్రీహరి దీనిని గమనించి శత్రువులని శిక్షించేది, భక్తులను రక్షించేది అయిన **సుదర్శన చక్రాన్ని అంబరీషుడికి** ఇస్తాడు. సుదర్శన చక్రం కృత్యను దహించవేసి దుర్వాసుని వెంటపడుతుంది. దానికి భయపడిన దుర్వాసుడు నలుదిక్కులకు పరుగులు పెడుతూ మేరు పర్వతగుహలోనికి వెళ్తాడు. **गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः।** ఆపై అంతరిక్షంలోకి, సముద్రంలోకి చివరికి దేవలోకానికి చేరుకొంటాడు.

దుర్వాసుడికి ప్రాణభిక్ష: సుదర్శుడిని తట్టుకోలేని దుర్వాసుడు శ్రీహరిని శరణు కోరతాడు. అందుకు శ్రీహరి నేను భక్తపరాధీనుడిని. సజ్జన సాధువులు నా హృదయంలో ఉంటారు. నేను సాధువుల హృదయాలలో ఉంటాను.

साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्। అందువలన క్షమించమని నీవు అంబరీషుడినే వేడుకో అంటాడు. చివరికి దుర్వాసుడు తనను మన్నించమని అంబరీషుడిని వేడుకోగా జాలితో అతడు సుదర్శనుడిని ప్రార్థించి శాంతింపజేసి దుర్వాసుడికి ప్రాణభిక్ష పెట్టాడు.

దుర్వాస మహర్షి ఆశీస్సులు : విష్ణుభక్తుడైన అంబరీషుడిలో ఉన్న సద్గుణాలను అర్థం చేసుకున్న దుర్వాసమహర్షి చివరికి వ్రతభోజనం చేసి అంబరీషుడి ఆతిథ్యానికి తాను ఎంతగానో తృప్తిచెందానని అతనిని ప్రశంసిస్తూ ముల్లోకాలలో నిన్ను గొప్పగా కీర్తిస్తారని ఆశీస్సులు అందించాడు.

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:** The lesson **"Vishnubhakthaha Ambareeshaha"** is taken from Chapters 4 and 5 of the Ninth Skandha of **Srimad Bhagavatam**. It was composed by sage **Vedavyasa Maharshi**.

The Virtues of Ambareesha: In ancient times, there lived a king named Ambareesha. He was a great devotee of Lord Vishnu. His mind was always focused only on sages and devotees. He performed every action with pure sincerity of mind, speech, and action and offered the results to Lord Krishna . Because of this devotion, the entire world appeared to him as nothing more than a small lump of clay.**विश्वं येनेदं लोष्ठवत् स्मृतम् ।**

Ambareesha's Dwadashi Vrata : Ambareesha, along with his wife, observed the Dwadashi Vrata for a year. **अम्बरीषः द्वादशी व्रतं दधार** At the conclusion of the ritual, Ambareesha took a holy bath in the Yamuna River and worshipped Lord Mahavishnu in **Madhuvanam.** He satisfied the finest of Brahmins with a delicious feast and, with their permission, prepared to break his fast .

The Arrival of Sage Durvasa: Exactly at that moment, **Sage Durvasa arrived there as a guest.** After receiving hospitalities, Durvasa went to the **Kalindi** (Yamuna) River to perform his ritual bath. Meanwhile, as the auspicious time to break the fast was coming to an end, Ambareesha found himself in a dilemma. On the advice of the Brahmins, he consumed a little water. Returning at that moment, Durvasa realized what had happened. In a fit of rage, he tore a lock of hair from his head, chanted a mantra over it, created a **destructive force (*Kritya*)**, and unleashed it upon Ambareesha.

Protection by the Sudarshana Chakra : Sri Hari, who protects His devotees, noticed this and granted Ambareesha the **Sudarshana Chakraa** that punishes enemies and shields believers. The Sudarshana Chakra burnt the *Kritya* and began chasing Durvasa. Terrified, Durvasa fled in all four directions, running to Meru mountain caves,**गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः।** then into outer space, into the oceans, and finally reached the realm of the gods (*Devaloka*).

Lifesaving Mercy for Durvasa : Unable to withstand the heat of the Sudarshana Chakra, Durvasa surrendered to Sri Hari and sought refuge. Sri Hari replied, "I am bound by my devotees. Pure-hearted sages live in my heart, and I live in the hearts of sages.**साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।** So, go and beg Ambareesha himself for forgiveness." Ultimately, Durvasa went and pleaded with Ambareesha for mercy. Moved by compassion, Ambareesha prayed to the Sudarshana Chakra, calmed it down, and saved Durvasa's life.

Blessings of Sage Durvasa : Having understood the noble qualities of the Vishnu devotee Ambareesha, Sage Durvasa finally partook in the ritual meal. Expressing immense satisfaction with Ambareesha's hospitality, he praised him and blessed him, saying that Ambareesha would be gloriously renowned throughout the three worlds.

BABY BULLET-Q AP

आ) छात्रावस्थायां विवेकानन्देन विहितानि कार्याणि लिखत ।

स. **परिचय:** **"వివేకానందః"** అనే పాఠ్యభాగం **వివేకానందం** అనే పద్య కావ్యం నుంచి స్వీకరించబడింది.

శ్రీ సన్నిధానం సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు ఈ కావ్యాన్ని రచించారు.

నరేంద్రుని బాల్యం: బాల నరేంద్రుడు నక్షత్రాల మధ్యలో చంద్రుడిలా, చెట్ల మధ్యలో చందనపు చెట్టులా పరిమళించేవాడు. ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తాడు. హారాలలో ఉన్న మణిలా ప్రకాశించేవాడు. తరగతిలోని పిల్లలందరిలో ప్రముఖుడిగా ఉండేవాడు. తోటి పిల్లలందరికీ నరేంద్రుడంటే ఎంతో ఇష్టం. వారు అతనితో ఎంతో సంతోషాన్ని పొందేవారు.

నరేంద్రుని విద్యాభ్యాసం: నరేంద్రుడు విద్యాలయానికి చంద్రుడిలా అపూర్వతేజస్సుతో ప్రకాశించేవాడు. **विद्यालयस्य अयम् अपूर्वतेज:** అతడు పాఠశాలకు రాని రోజున పిల్లలకు అమావాస్య లాగా ఉండేది. వచ్చిన రోజు పౌర్ణమే. ఆటలంటే నరేంద్రుడికి ప్రాణం. అందుకే ఒక అడుగును ఆటస్థలంలో కూడా ఉంచేవాడు.

నరేంద్రుని నాయకత్వ లక్షణాలు: నరేంద్రుడు నాయకత్వపు లక్షణాలను బాల్యం నుంచే పుణికిపుచ్చుకున్నాడు. మొదటిగా తన తరగతికి, తర్వాత పాఠశాలకి, ఆ తర్వాత ఉన్నతోన్నతుడిగా, చివరికి వామనుడిలా ప్రపంచానికే నాయకుడిగా నిలిచాడు. పాలు తాగే ఈ పిల్లవాడికి ఇంతటి సమాధినిష్ఠత ఎలా వచ్చింది? బహుశా ధ్రువుడే మళ్ళీ ఇలా జన్మించాడా లేక దివి నుండి భువికి జారిన దేవర్షినా అని ప్రజలు చర్చించుకునేవారు. **आह्लादयत्येव हि केतकस्य ।**

నరేంద్రుని ప్రతిభ: నరేంద్రుడు తన రూపంతో, శీలంతో అందరిని ఆకట్టుకొనేవాడు. యుక్త వయస్సుకి వచ్చిన నరేంద్రుడు బాల్యంతో పాటు పాఠశాలని వదిలేశాడు. **अद्योतयत् यं मणिदीपरुप: ।** కళాశాలలో నరేంద్రుడు వ్యాసరచన, వక్తృత్వం, చర్చలు వంటి పోటీలలో పాల్గొని ఎన్నో బహుమతులు సంపాదించాడు. చదువులోనే కాక, వంట చేయడం, కుస్తీపట్టడం, సంగీతం వంటి విద్యలలో కూడా రాణించాడు. అతడి మల్లయుద్ధాన్ని చూసి ప్రత్యర్థులు వెనక్కుతగ్గేవారు. అతడి గానానికి కోకిల మూగపోయేది.

నరేంద్రుని స్వరూపం: విద్యలలో సరస్వతీ సమానుడు, రూపంలో మన్మథ సముడు, కళలలో నైపుణ్యం, వాదనలో ఎదురు లేనివాడు. విద్యార్థులే కాక, ఆచార్యులు, ప్రాచార్యులు కూడా నరేంద్రుడిని గౌరవించేవారు. వారి కళ్ళకు నరేంద్రుడు సహస్ర భానుడిలా తోచేవాడు.

నరేంద్రుని వైరాగ్య వైఖరి: తోటివారు వివాహాలు చేసుకుంటుంటే నరేంద్రుడు మఠాల వైపు దారితీశాడు. స్నేహితులు పట్టుబట్టలు కట్టి విహారయాత్రలు చేస్తుంటే, నరేంద్రుడు కాషాయధారణ చేసి తీర్థయాత్రలు చేసేవాడు.

ప్రజలందరి మాటలకు నరేంద్రుడు మనస్సులో ఇలా చింతించేవాడు. "ఈ సంసారం లోతైన బావి, ముళ్ళతో నిండిన అడవి లాంటిది, దీనిలో నుండి బయటకు రాలేరు. సంసారం దుఃఖానికి కారణమవుతుంది. బ్రహ్మదేవుడు నుండి చీమ వరకు అందరూ సంసార సాగరంలో చిక్కుకున్నవారే. అయ్యో ! ఈ పిచ్చి జనులందరూ తమంతట తాముగా సంసారంలో బంధించబడుతున్నారే" .

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:**The lesson **"Vivekananda"** is extracted from the poetic work titled **"Vivekanandam"**. It was composed by **Sri Sannidhanam Suryanarayana Sastri Garu**.

Narendra's Childhood: Young Narendra flourished like the moon among stars and like a sandalwood tree among ordinary trees. He would shine like a radiant gem in a garland. He stood out prominently among all the children in his class. All his peers were extremely fond of Narendra and spent their time happily in his presence.

Narendra's Education : "Narendra used to shine with an extraordinary brilliance like the moon for the school." **विद्यालयस्य अयम् अपूर्वतेजः।**On the days when he did not attend school, it felt like a dark- moon night to the other children. The days he arrived felt like a bright, full-moon night . Narendra was passionate about games. That is why he always used to keep one foot in the playground as well.

Narendra as a Leader : Narendra possessed leadership qualities right from his childhood. He stood as a leader first for his class, then for his school, subsequently moving on to higher levels, and ultimately emerging like Vamana as a leader to the entire world. People would wonder: "How did this young boy, who still drinks milk, attain such profound deep meditation. Has the mythological boy Dhruva been reborn like this, or is he a divine being who descended from heaven to earth?"

आह्लादयत्येव हि केतकस्य।

Narendra's Talent: Narendra captivated everyone with his handsome appearance and exemplary character. As he transitioned into youth, he left both his childhood and his school days behind.

अद्योतयत् यं मणिदीपरूपः। In college, Narendra participated in competitions such as essay writing, elocution, and debates, winning numerous prizes. He excelled not only in academics but also in skills like cooking, wrestling, and music. Witnessing his prowess in wrestling, his opponents would back down in fear. Hearing his soulful singing, even the cuckoo bird would fall silent in awe.

Narendra's Nature : He was equal to Goddess Saraswati in wisdom, matched Manmatha (the God of Love) in beauty, possessed exceptional mastery over arts, and remained unmatched in debates and arguments. Not just fellow students, but also teachers and principals deeply respected Narendra. To their eyes, Narendra appeared as radiant as the thousand-rayed sun.

Narendra's Path of Renunciation : While his peers were getting married, Narendra set his path toward spiritual liberation (*Mukti*). While his friends packed their bags for pleasure trips and excursions, Narendra donned saffron robes and went on holy pilgrimages.
Reflecting on the lifestyle of common people, Narendra would contemplate in his heart:
"This worldly life (*Samsara*) is like a deep well, a forest filled with thorns from which people cannot escape. Worldly attachments become the root cause of misery. From Lord Brahma down to a tiny ant, everyone is caught up in this ocean of worldly illusions . Alas! These foolish people are willingly binding themselves to this worldly life."

BABY BULLET-Q AP

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) चम्पूरामायणोक्तां विश्वामित्रगाथां विवृणुत ।

स. परिचयः **"విశ్వామిత్ర చరిత్రమ్"** అనే ఈ పాఠ్యభాగం **చంపూరామాయణం**లోని **బాలకాండ** నుంచి స్వీకరించబడినది. దీనిని రచించినది **భోజమహాకవి.**

విశ్వామిత్రుని దురాశ : ఒకప్పుడు రాజర్షి అయిన విశ్వామిత్రుడు (కుశికనందనుడు) వశిష్ఠ మహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. వశిష్ఠుడు చేసిన అపూర్వమైన అతిథి సత్కారానికి కారణం దేవతా గోవు కామధేనువు పుత్రిక అయిన సురభి అని తెలుసుకున్నాడు. సురభి తనకు కావాలని విశ్వామిత్రుడు అడగగా వశిష్ఠుడు దానికి నిరాకరించాడు. విశ్వామిత్రుడు సురభిని బలవంతంగా తీసుకువెళ్ళసాగాడు. వశిష్ఠ విశ్వామిత్రుల మధ్య సురభి కోసం యుద్ధం జరిగింది. ఈ యుద్ధంలో విశ్వామిత్రుడు సంధించిన దివ్యాస్త్రాలను వశిష్ఠుడు తన బ్రహ్మదండంతో ఎదుర్కొన్నాడు. క్షత్రియతేజస్సు కన్నా బ్రహ్మతేజస్సే గొప్పదని విశ్వామిత్రుడు తెలుసుకున్నాడు. **क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः ।**

త్రిశంకుని స్వర్గ వాంఛ: సూర్య వంశానికి చెందిన త్రిశంకు మహారాజు సశరీరంగా స్వర్గానికి వెళ్ళాలనుకున్నాడు. అందుకోసం వశిష్ఠుడిని ఆశ్రయించాడు. కాని వశిష్ఠుడు నిరాకరించాడు. దానితో త్రిశంకుడు వశిష్ఠుడి పుత్రులను సంప్రదించాడు. వారు కోపంతో అతడిని 'చండాలునిగా మారిపో' అని శపించారు. పట్టువీడని త్రిశంకుడు విశ్వామిత్రుడిని శరణు కోరాడు. అతని కోసం విశ్వామిత్రుడు క్రతువు చేయటం ప్రారంభించాడు.

త్రిశంకు స్వర్గం: విశ్వామిత్రుడు తన తపోశక్తితో త్రిశంకుడిని స్వర్గానికి పంపించాడు. **आरोपयामास दिवं त्रिशङ्कुम्।** నల్లని వస్త్రాలతో చండాలుడిగా మారి ఉన్న త్రిశంకుడిని చూసిన దేవతలు అతడిని స్వర్గం నుండి కిందికి గెంటేశారు. కోపంతో రగిలిపోయిన విశ్వామిత్రుడు త్రిశంకుడికి ఆకాశంలో స్వర్గాన్ని సృష్టించడం ప్రారంభించాడు. అదే త్రిశంకు స్వర్గం. వెంటనే దేవతలు దిగివచ్చి విశ్వామిత్రుడిని బ్రతిమిలాడారు. దాంతో విశ్వామిత్రుడు కొత్త సృష్టిని ఆపాడు.

అంబరీషుని యజ్ఞం: అంబరీషుడనే రాజు యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. అతడి యజ్ఞ పశువు కనిపించకుండా పోయింది. దాంతో అంబరీషుడు బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి చెందిన ఋచీకుని కుమారుడైన శునశ్శేపుడుని కొని అతడిని బలి ఇవ్వడానికి సిద్ధపడ్డాడు. భయంతో శునశ్శేపుడు విశ్వామిత్రుడిని శరణుకోరాడు. బలిపీఠం ఎక్కిన శునశ్శేపుని చేత రెండు రకాల ఋక్కులను చదివించాడు. అందుకు ఇంద్రుడు, విష్ణువు సంతోషించారు. శునశ్శేపుడి ప్రాణాలు దక్కాయి,

విశ్వామిత్రుని తపోభంగం: విశ్వామిత్రుడి తపస్సును భగ్నం చేయడానికి మేనక వచ్చింది. మేనకతో కలిగిన సాంగత్యం వలన మరలా తపోభంగం జరిగింది. పశ్చాత్తాపంతో విశ్వామిత్రుడు కౌశికీ తీరం వద్ద తపస్సు చేశాడు.

బ్రహ్మర్షిగా మారటం: ఇంద్రుడు ఈసారి రంభని పంపాడు. రంభని పర్వతంలా మారమని విశ్వామిత్రుడు శపించాడు. విశ్వామిత్రుడి తపోగ్ని జ్వాలలకి దేవతలందరూ గడగడలాడిపోయారు. బ్రహ్మదేవుడు వచ్చి విశ్వామిత్రుడి జితేంద్రియత్వానికి మెచ్చి బ్రహ్మర్షిత్వాన్ని ప్రసాదించాడు. **जितेन्द्रियत्वात् - ब्रह्मर्षिरसि ।** వశిష్ఠుడి వలే నీవు కూడా బ్రహ్మర్షిగా పిలువ బడతావు అని అనుగ్రహించాడు.

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction :** The lesson titled **"Vishwamitra Charitram"** is extracted from the *Bala Kanda* of the **Champu Ramayanam**. It was composed by the great king and poet **Bhoja Mahakavi**.

Vishwamitra's Greed : Once, Rajarishi Vishwamitra(Kusikanandanudu), visited the hermitage of Sage Vashistha. He came to know that the reason behind the extraordinary hospitality offered by Vashishta was Surabhi, the daughter of the divine cow Kamadhenu. When Vishwamitra requested that Surabhi be given to him, Vashistha refused. Consequently, Vishwamitra attempted to take Surabhi away by force. This led to a battle between Vashistha and Vishwamitra over the divine cow. In this battle, Vashistha countered all the divine weapons unleashed by Vishwamitra using his spiritual staff, the *Brahmadandam*. Following this defeat, Vishwamitra realized that spiritual power is far superior to warrior power.**क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः ।**

Trishanku's Desire for Heaven : King Trishanku, belonging to the Solar dynasty, desired to ascend to heaven in his mortal body. For this purpose, he sought the refuge of Sage Vashistha. However, Vashistha rejected his request. Dissatisfied, Trishanku approached Vashistha's sons. Enraged by this, they cursed him to turn into a *Chandala* . Persistent in his desire, Trishanku surrendered to Vishwamitra for help. Vishwamitra then began performing a grand sacrificial ritual for his sake.

Trishanku Swargam: Using the power of his penance, Vishwamitra sent Trishanku up to heaven. **आरोपयामास दिवं त्रिशङ्कुम्।** However, upon seeing Trishanku ascending in dark clothes as a *Chandala*, the gods pushed him back down from heaven. Furious at this insult, Vishwamitra began creating a parallel heaven in mid-air for Trishanku. This creation came to be known as *Trishanku Swargam*. Terrified by this, the gods immediately descended to earth and pleaded with Vishwamitra, whereupon he ceased his new creation.

Ambareesha's Yagnam: A king named Ambareesha was performing a sacrificial ritual *Yagnam*, but the sacrificial animal went missing. Left with no choice, Ambareesha bought Shunashepha, the son of Ruchikudu, a Brahmin, intending to offer him as a sacrifice instead. Terrified, Shunashepha sought refuge with Vishwamitra. Vishwamitra then taught Shunashepha two specific hymns (*Riks*) to chant while bound to the sacrificial post.Pleased by this chanting, Indra and Lord Vishnu blessed him; Shunashepha's life was saved.

Disruption of Vishwamitra's Penance: Menaka was sent to disrupt Vishwamitra's severe penance. Due to his association with Menaka, his penance was broken once again. Filled with remorse, Vishwamitra went to the banks of the Kaushiki River for penance.

Vishwamitra turning to Brahmarishi : This time, Lord Indra sent the Rambha to disrupt his focus. Vishwamitra cursed Rambha to turn into a stone. The spiritual intensity of Vishwamitra's fiery penance made all the gods tremble with fear. Finally, Lord Brahma appeared before him, appreciated his mastery over his senses, and bestowed upon him the ultimate title of **Brahmarishi**. **जितेन्द्रियत्वात् - ब्रह्मर्षिरसि ।** Lord Brahma blessed him, stating, "From now on, you shall be addressed as a Brahmarishi, just like Sage Vashistha."

BABY BULLET-Q AP

आ) ''गद्यनैषधम्'' इति पाठ्यभागस्य सारांशं लिखत ।

स. परिचयः **'గద్య నైషధమ్'** అనే పాఠ్యభాగం 'కవితా మయూఖాః' అనే సంకలన గ్రంథం నుంచి స్వీకరించబడింది. దీనిని రచించినది **శ్రీ చెరువు సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు.** వీరు శ్రీహర్ష మహాకవి రచించిన **నైషధీయ చరితం** నుంచి కథావస్తువును స్వీకరించారు.

నలుడి శాస్త్ర ప్రావీణ్యత: నిషధ దేశానికి రాజు నలమహారాజు. నలచరితం లోకపావనం. చతుర్దశ మహావిద్యలను అవధాన పద్ధతిలో అధ్యయనం చేశాడు. పాకశాస్త్రంలో నలుడుకి ఎంతో నైపుణ్యం ఉంది. షడ్రుచులతో కూడిన ఆహారాన్ని భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్యాలుగా విభాగించాడు. **त्रयीव अङ्गगुणैः अष्टादशतांगता :।** వేదాంగాలతో వేదం పరిపుష్టమైనట్లు, ఆ మూడు విభాగాలను 18 రకాల గుణాలతో పరిపుష్టం చేశాడు. అష్టదిక్పాలకుల అంశతో జన్మించినవాడు నలుడు. వారిలో ఉన్న సద్గుణాలన్నీ నలుడిని వరించాయి. **चतुर्भिरपि पदैः सुकृतं स्थिरीकृतम् ।**

నలుడి పరిపాలన: తన పరిపాలనలో నలుదిక్కులా ధర్మాన్ని స్థాపించాడు. నలుడి సైన్యం రేపిన దుమ్ము పాల కడలిలో పడింది. ఆ దుమ్ము చంద్రుడికి అంటుకుంది. అదే చంద్రుడిపై మచ్చలాగా మిగిలిపోయింది. నలుడి ప్రతాపం అగ్నిలాంటిది. శత్రురాజుల అపకీర్తులు కూడా ఆ అగ్నిలో పడి నల్ల బొగ్గులయ్యాయి. భూమి మీదున్న ఈతిబాధల్ని తరిమికొట్టాడు. నలుడి పరాక్రమానికి శత్రురాజులు హతమారిపోతుంటే వారి స్త్రీల కళ్ళు కన్నీటితో నిండిపోయాయి. ఘనవిజయాన్ని సాధించిన నలుడి కీర్తి దశ దిక్కులకు వ్యాపించింది. **मित्रजित् अपि अमित्रजित् ।**

నలుడి సుగుణాలు: నలుడు సద్గుణాలతో స్నేహితులను, పరాక్రమంతో శత్రువులను జయించాడు. గూఢచారులున్నప్పటికీ గొప్ప ఆలోచనా దృష్టి ఉన్నవాడు నలుడు. ఒక రాజుగారికి ఎంత పరాక్రమం, ఎంత కీర్తి ఉండాలో అంతా కలిగినవాడు. దేశాన్ని సుభిక్షం చేశాడు. దరిద్రానికి చోటు లేకుండా చేశాడు. నలుడు ఎన్ని దానాలు చేసినా ఇంకా మేరుపర్వతమంత బంగారం అతని వద్ద ఉంది.

సూర్యుడి వంటి తేజస్సు నల మహారాజుది. కవులతో, పండితులతో కాలక్షేపం చేస్తుంటాడు. అన్యాయాన్ని నిర్దయగా అణచివేస్తాడు. బాల్యంలోనే (పాలన ప్రారంభించిన మొదట్లోనే) నలుడు జగత్తుని జయించాడు. కోశాగారాన్ని అక్షయం చేశాడు.

నలుడిని వరించిన దమయంతి: విదర్భరాజపుత్రి దమయంతి. ఆమె రూపంలో మన్మథుడినే జయించిన నలుడి గురించిన కథలు విన్నది. ఆమె మనస్సు అతడి పై లగ్నమైంది. ఈ శ్రీమహా విష్ణువుకి తగిన శ్రీదేవిని నేనే అనుకుని నిశ్చయించుకుంది. తండ్రి దగ్గర రాజుల గుణాల వర్ణన జరుగుతుంటే నలుడి పేరు వినగానే పులకించిపోయేది. సిగ్గుతో నలుడినే తలచుకుంటూ సంతోషపడేది. మనస్సులో నలుడినే భర్తగా వరించింది.

स. **Introduction:** The lesson titled **"Gadya Naishadham"** is extracted from an anthology named **"Kavita Mayukha"**. It was composed by **Sri Cheruvu Satyanarayana Sastri Garu**. He adapted the plot from the epic poem *Naishadhiya Charitam* written by the great poet Sri Harsha.

Nala's Proficiency in Shastras: King Nalamaharaju was the ruler of the Nishadha kingdom. The story of Nala purifies the world. He mastered the fourteen great branches of knowledge through the intensive method of *Avadhana*. In the culinary arts (*Pakashastram*), Nala possessed extraordinary skill. He meticulously categorized food that can be chewed, swallowed, licked, or sucked. **त्रयीव अङ्गगुणैः अष्टादशतांगता :**।Just as the Vedas are complete with their Vedangas, he enriched these three culinary categories with 18 distinct culinary qualities. Nala was born with the blessings of the guardian deities of the directions (*Ashtadikpalakulu*), and all their noble virtues manifested within him.**चतुर्भिरपि पदैः सुकृतं स्थिरीकृतम् ।**

Nala's Administration : During his reign, he established righteousness (*Dharma*) in all four corners of the world. The dust kicked up by Nala's marching army fell into the milk ocean. That dust reached the moon and remained upon it forever like a dark spot (*Macha*). Nala's majesty was like a raging fire; the ill-fame of enemy kings fell into that fire and turned into black charcoal. He banished all earthly miseries from his land. When enemy kings were destroyed by Nala's supreme valor, the eyes of their wives overflowed with tears. Achieving grand victories, Nala's fame spread across all ten directions.**मित्रजित् अपि अमित्रजित् ।**

Nala's Noble Virtues (Naludi Sugunalu): Nala won over friends with his noble virtues and conquered enemies with his outstanding valor. Despite having an extensive network of spies, Nala possessed a deeply profound analytical mind of his own. He embodied all the supreme valor and high glory that a true king ought to possess. He made his nation prosperous and left no room for poverty. No matter how many charities Nala performed, he still possessed gold as vast as Mount Meru.

King Nala possessed a sun-like brilliance. He spent his leisure time in the company of poets and scholars. He ruthlessly suppressed injustice. In the very early days of ascending the throne, he conquered the world and made his treasury inexhaustible.

Damayanti Choosing Nala (Naludni Varinchina Damayanti):

Damayanti was the princess of Vidarbha. She had heard many stories about Nala, whose physical beauty surpassed even Manmatha (the God of Love). Her mind became entirely fixed on him. She firmly resolved that just as Goddess Lakshmi suits Lord Mahavishnu, she was the perfect match for Nala. Whenever her father discussed the virtues of various kings, her heart would flutter with excitement the moment Nala's name was mentioned. Filled with bashfulness, she constantly thought of Nala and accepted him as her husband in her heart.

BABY BULLET-Q AP

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) शकुन्तला आश्रमात् क्व याति ?

स. शकुन्तला आश्रमात् पतिगृहं याति ।

आ) कः पापशङ्की ?

स. अतिस्नेहः पापशङ्की ।

इ) रघुमहाराजः किं यागं कृतवान् ?

स. रघुमहाराजः विश्वजिद्यागम् कृतवान् ।

ई) महाभागः कौत्सः कीदृशः ?

स. महाभागः कौत्सः चतुर्दशकलापटुः ।

उ) निः स्पृहस्य तृणं किम् ?

स. निः स्पृहस्य तृणं जगत् ।

ऊ) इन्द्रः पथिकाय किं ददाति ?

स. इन्द्रः पथिकाय अमृतं ददाति ।

BABY BULLET-Q AP

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । $2 \times 3 = 6$

अ) साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।

स. **कवि परिचयः** **पाठः**''विष्णुभक्तः अम्बरीषः''

कविः वेदव्यासः

ग्रन्थः श्रीमद्भागवतः।

सन्दर्भः दुर्वासं प्रति श्रीहरिः एवम् अवदत् ।

भावः दुर्वासं प्रति श्रीहरिः साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम् इति अवदत् ।

आ) शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः कृष्णाप्रबोधः

कविः भारविः

ग्रन्थः किरातार्जुनीयम् ।

सन्दर्भः द्रौपदी धर्मराजं प्रति एवम् अवदत्।

भावःद्रौपदी धर्मराजं प्रति शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः इति अवदत् ।

इ) गभस्तिमान् नैव सहिष्णुभावः ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः ऋतुषट्कम्

कविः श्री ओगेटि परीक्षित् शर्मा

काव्यम् यशोधरा

सन्दर्भः ऋतोः वर्णन समये कविः एवम् अवदत्।

भावः ऋतोः वर्णन समये कविः गभस्तिमान् नैव सहिष्णुभावः इति अवदत् ।

ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः विवेकानन्द :

कविः सूर्यनारायणशास्त्री

काव्यम् विवेकानन्दम् ।

सन्दर्भः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः एवम् अवदत् ।

भावः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः विद्यालयस्यायम् अपूर्वतेजः इति अवदत् ।

BABY BULLET-Q AP

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । $2 \times 3 = 6$

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

स. कविपरिचयः

पाठः विश्वामित्रचरितं

कविः भोजः

काव्यम्ः चम्पूरामायणम् ।

सन्दर्भः विश्वामित्रः एवं अचिन्तयत् ।

भावः विश्वामित्रःक्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः एवं अचिन्तयत् ।

आ) न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।

स. कविपरिचयः

पाठः दयावीरो विक्रमः

कविः वररुचिः

काव्यम् : सिंहासन द्वात्रिंशिका

सन्दर्भः राक्षसः एवम् अवदत्।

भावः राक्षसः न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः इति अवदत्।

इ) परबलमविज्ञायैव स्वबलश्लाघी ।

स. कवि परिचयः

पाठः धर्मपरीक्षा

कविः श्री लक्ष्मणसूरिः ।

काव्यम् भारत सङ्ग्रहः ।

सन्दर्भः युधिष्ठिरः एवम् अवदत् ।

भावः युधिष्ठिरः परबलम विज्ञायैव स्वबलश्लाघी इति अवदत् ।

ई) मित्रजिदप्यमित्रजित् ।

स. कविपरिचयः

पाठः गद्यनैषधम्

कविः श्री चेरुवु सत्यनारायण शास्त्री।

ग्रन्थः कवितामयूखाः।

सन्दर्भः कविः एवम् अवदत् ।

भावः कविः मित्रजिदप्यमित्रजित् ।इति अवदत्।

BABY BULLET-Q AP

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) दुर्वासाः कुत्र निममज्ज?

स. दुर्वासाः कालिन्दी सलिले निममज्ज ।

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

स. युधिष्ठिरं द्वैतवने वनेचरः समाययौ ।

इ) किमर्थं सतां विभूतयः ?

स. परोपकाराय सतां विभूतयः ।

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

स. धीमतां कालः काव्यशास्त्रविनोदेन गच्छति ।

उ) वसन्ततौ मञ्जुरागं कः कूजति ?

स. वसन्ततौ मञ्जुरागं पुंस्कोकिलः कूजति ।

ऊ) कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः कथं बभौ ?

स. कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः प्रमुखः बभौ ।

BABY BULLET-Q AP

VIII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । **3 × 2 = 6**

अ) शतानन्दस्य मातापितरौ कौ ?

स. शतानन्दस्य माता अहल्या । पिता गौतम महर्षिः ।

आ) चिन्तातुराणां किं नास्ति ?

स. चिन्तातुराणां न सुखं न निद्रा नास्ति ।

इ) ''लक्ष्मीचाञ्चल्यम्'' इति पाठ्यांशः कस्मात् सङ्गृहीतः ?

स. ''लक्ष्मीचाञ्चल्यम्'' इति पाठ्यांशः कादम्बरी गद्यकाव्यात् सङ्गृहीतः

ई) बाणभट्टः कस्य आस्थाने आसीत् ?

स. बाणभट्टः श्रीहर्षवर्धनस्य आस्थाने आसीत् ।

उ) भारतसङ्ग्रहः केन विरचितः ?

स. भारतसङ्ग्रहः श्री लक्ष्मणसूरिणाः विरचितः ।

ऊ) नलः केषां विभूतिः ?

स. नलः दिगीश बृन्दांश्च विभूतिः ।

BABY BULLET-Q AP

IX. एकेन पदेन समाधेयः । 5 × 1 = 5

अ) अम्बरीषः कुत्र हरिम् अर्चयत् ?

स. मधुवने ।

आ) नृपस्य मन्युव्यवसायदीपनीः गिरः का उदाजहार ?

स. द्रौपदी ।

इ) कः सर्वत्र पूज्यते ?

स. विद्वान्

ई) सान्द्रघनावृतः ऋतुः कः?

स. हेमन्तऋतुः ।

उ) नरेन्द्रः विद्यालयस्य कः बभूव ?

स. नरेन्द्रः विद्यालयस्य अपूर्वतेजः बभूव ।

X. एकेन पदेन समाधेयः । 5 × 1 = 5

अ) शुनश्शेपः कस्य पुत्रः ?

स. ऋचीकस्य पुत्रः ।

आ) पक्षिराजस्य नाम किम् ?

स. चिरञ्जीविः ।

इ) तारापीडराजस्य प्रथिताभिधानः अमात्यवृषभः कः ?

स. शुकनासः ।

ई) वृथाप्रतिज्ञाकरणं कस्य देषः ?

स. अर्जुनस्य ।

उ) नलः कीदृशं कोशं प्रणिनाय ?

स. नलः अक्षयम् कोशं प्रणिनाय ।

BABY BULLET-Q AP

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त $5 \times 1 = 5$

पुरातनकाले गङ्गातीरे कश्चन आश्रमः आसीत्। तत्रयाज्ञवल्कयनामा महर्षिः वसति स्म । सः कदाचित् श्येनस्य मुखात् पतिताम् एकां मूषिकां दृष्टवान्। सः महर्षिः तां मूषिकाम् आश्रमं नीतवान्। तत्र सः मन्त्रेबलेन तां मूषिकां कन्यां कृतवान्। सः तां कन्यां स्वपुत्रीम् इव पालितवान्। कालान्तरे सा कन्या विवाहयोग्या अभवत्। याज्ञवल्कयः सूर्येण सह तस्याः विवाहं कारयितुम् इष्टवान्। अतः सः पुत्रीं पृष्टवान् ''भवती सूर्यं परिणेष्यति किम्?'' इति।

तदा सा उक्तवती अहं सूर्यस्य तापं सोढुं न शक्नोमि । अतः इतोऽपि उत्तमम् अन्यं वरं भवान् सुचयतु'' इति। ऋषिः सूर्यम् एव पृष्टवान् ''भगवान् भवतः अपेक्षया उत्तमः कः?'' इति।

सूर्यः उक्तवान् ''मेघः माम् आच्छाद्य तिष्ठति। सः मम अपेक्षया बलवान् अस्ति।

अतः सः एवं उत्तमः अस्ति'' इति।

ऋषिः मेघम् आहूतवान् । पुत्रीं पृष्टवान् - ''भवती एतं परिणेष्यति किम् ? '' इति।

'' एतस्य वर्णः कृष्णः। अतः एषः मास्तु। इतोऽपि उत्तमं वरं सूचयतु भवान्'' इति सा उक्तवती।

ऋषिः मेघं ''भवतः अपेक्षया बलवान् कः '' इति पृष्टवान् । मेघः उक्तवान् ''वायुः''।

ऋषिः वायुम् आहूतवान्। परन्तु पुत्री वायुम् अपि न अङ्गीकृतवती। ''इतोऽपि बलवान् कः अस्ति? '' इति पृष्टवती।

''अहं पर्वतं कम्पयितुं न शक्नोमि । अतः पर्वतः एव बलवान् '' इति वायुः कथितवान्। अनन्तरम् ऋषिः पर्वतसमीपं गतवान्। परन्तु पर्वतः उक्तवान् ''यद्यपि अहं बलवान्, तथापि मूषकः मम शरीरे बिलं करोति, अतः मूषकः एव मम अपेक्षया बलवान् '' इति।

ऋषिः मूषकम् आहूय पुत्रीं पृष्टवान् ''भवती एतं परिणेष्यति किम् ? '' इति।

सा सन्तोषेण अङ्गीकृतवती। अतः ऋषिः तां कन्यां मूषिकां कृत्वा मूषकेण सह तस्याः विवाहं कारितवान्।

प्रश्नाः

अ) महर्षिः श्येनस्य मुखात् पतितां कां दृष्टवान्?

सः महर्षिः श्येनस्य मुखात् पतितां मूषिकां दृष्टवान्?

आ) महर्षिः मन्त्रेबलेन किं कृतवान्?

सः महर्षिः मन्त्रेबलेन कन्यां कृतवान् ।

इ) याज्ञवल्क्यः कन्यां कथं पालितवान्?

सः याज्ञवल्क्यः कन्यां स्वपुत्रीम् इव पालितवान् ।

ई) याज्ञवल्क्यः केन सह तस्याः विवाहं कारयितुम् इष्टवान्?

सः याज्ञवल्क्यः सूर्येण सह तस्याः विवाहं कारयितुम् इष्टवान्।

उ) ऋषिः तां कन्यां मूषिकां कृत्वा केन सह तस्याः विवाहं कारितवान्?

सः ऋषिः तां कन्यां मूषिकां कृत्वा मूषिकेण सह तस्याः विवाहं कारितवान् ।

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। $3 \times 2 = 6$

अ) मनस् + चलति आ) रामस्+ टीकते इ) षट् + आननः

ई) वाक् + मयम् उ) सः + अपि ऊ) पितुः + इच्छा

स. (अ) मनश्चलति - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामष्टीकते -**ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) षडाननः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) वाङ्मयम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) सोऽपि -**विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) पितुरिच्छा- **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। $3 \times 2 = 6$

अ) सज्जनः आ) रामष्षट्ः इ) वागीशः

ई) तन्मात्रम् उ) रामोऽपि ऊ) कविरायाति

स. (अ) सद् + जनः - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामस्+ षष्टः - **ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) वाक् + ईशः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) तत् + मात्रम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) रामः+ अपि - **विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) कविः + आयाति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

BABY BULLET-Q AP

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। 2 × 6 = 12

अ) मरुत् आ) सरित् इ) महत् ई) एतद्(स्त्री)

अ) तकारान्तः पुंलिङ्गः 'मरुत्' शब्दः(వాయువు)(Air)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
मरुत्	मरुतौ	मरुतः	प्रथमाविभक्तिः
हे मरुत्	हे मरुतौ	हे मरुतः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
मरुतम्	मरुतौ	मरुतः	द्वितीयाविभक्तिः
मरुता	मरुद्भ्याम्	मरुद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
मरुते	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
मरुतः	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
मरुतः	मरुतोः	मरुताम्	षष्ठीविभक्तिः
मरुति	मरुतोः	मरुत्सु	सप्तमीविभक्तिः

आ) तकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'सरित्' शब्दः (నది)(River)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
सरित्	सरितौ	सरितः	प्रथमाविभक्तिः
हे सरित्	हे सरितौ	हे सरितः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
सरितम्	सरितौ	सरितः	द्वितीयाविभक्तिः
सरिता	सरिद्भ्याम्	सरिद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
सरिते	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
सरितः	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
सरितः	सरितोः	सरिताम्	षष्ठीविभक्तिः
सरिति	सरितोः	सरित्सु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q AP

इ) **तकारान्तः नपुंसकलिङ्गः ‘महत्‘ शब्दः(గొప్పది)(Great)**

एकवचनम्	**द्विवचनम्**	**बहुवचनम्**	**विभक्तिः**
महत्	महती	महान्ति	प्रथमाविभक्तिः
हे महत्	हे महती	हे महान्ति	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
महत्	महती	महान्ति	द्वितीयाविभक्तिः
महता	महद्भ्याम्	महद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
महते	महद्भ्याम्	महद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
महतः	महद्भ्याम्	महद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
महतः	महतोः	महताम्	षष्ठीविभक्तिः
महति	महतोः	महत्सु	सप्तमीविभक्तिः

ई) **दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः ‘एतद्’ शब्दः (ఈమె)(This Woman)**

एकवचनम्	**द्विवचनम्**	**बहुवचनम्**	**विभक्तिः**
एषा	एते	एताः	प्रथमाविभक्तिः
एताम् /एनाम्	एते/ एने	एताः/ एनाः	द्वितीयाविभक्तिः
एतया/एनया	एताभ्याम्	एताभिः	तृतीयाविभक्तिः
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
एतस्याः	एतयोः/एनयोः	एतासाम्	षष्ठीविभक्तिः
एतस्याम्	एतयोः/एनयोः	एतासु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q AP

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) कंसकृष्णौ आ) त्रिलोकी इ) शाकप्रति

ई) विद्यानिपुणः उ) मयूरव्यंसकाः ऊ) दण्डादण्डि

स. (अ) कंसः च कृष्णः च द्वन्द्वसमासः

स. (आ) त्रयाणां लोकानां समाहारः द्विगुसमासः

स. (इ) शाकस्य लेशः अव्ययीभावसमासः

स. (ई) विद्यया निपुणः तृतीयातत्पुरुषसमासः

स. (उ) व्यंसकाश्च ते मयूराश्च विशेषण उत्तरपदकर्मधारयसमासः

स. (ऊ) दण्डैःदण्डैः प्रहृत्य इदं युद्धं प्रवृत्तम् व्यतिहारलक्षणबहुव्रीहिसमासः

XVI. अधोनिर्दिष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

ललिता	क्षीरं	अनमत्
रमेशः	पत्रिकाम्	अपठत्
त्वं	उत्तरं	अपठम्
अहं	पाठं	अलिखत्
कुमारः	देवं	अपिबः

1) ललिता देवं अनमत्।
2) ललिता पाठं अपठत्।
3) ललिता उत्तरं अलिखत्।
4) रमेशः देवं अनमत्।
5) रमेशः पाठं अपठत् ।
6) रमेशः उत्तरं अलिखत्।
7) कुमारः देवं अनमत्।
8) कुमारः पाठं अपठत् ।
9) कुमारः उत्तरं अलिखत् ।
10)त्वं क्षीरं अपिबः।
11)अहं पाठं अपठम्।